

**MEDENÎ USÛL VE İCRA
İFLÂS HUKUKUNUN
GÜNCEL MESELELERİ
ULUSAL SEMPOZYUMU**

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTAPÇIĞI

25 MAYIS 2023

MEDENÎ USÛL VE İCRA İFLÂS HUKUKUNUN GÜNCEL MESELELERİ ULUSAL SEMPOZYUMU
– 25 MAYIS 2023 –

MEDENÎ USÛL VE İCRA İFLÂS HUKUKUNUN GÜNCEL MESELELERİ ULUSAL SEMPOZYUMU

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTAPÇIĞI

25 MAYIS 2023 – SEMPOZYUM

SAAT: 11.00 – 14.00

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

İSTANBUL, 2023

**MEDENÎ USÛL VE İCRA İFLÂS HUKUKUNUN GÜNCEL
MESELELERİ ULUSAL SEMPOZYUMU**

SEMPOZYUM BİLİM KURULU

PROF. DR. H. ÖZDEN ÖZKAYA-FERENDECI (TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ)

PROF. DR. İBRAHİM AŞIK (MARMARA ÜNİVERSİTESİ)

DOÇ. DR. MERT NAMLI (İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ)

DOÇ. DR. CEMİL SİMİL (İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ)

DOÇ. DR. NUR BOLAYIR (GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ)

SEMPOZYUM DÜZENLEME KURULU

DOÇ. DR. EFE DİRENİSA

DOÇ. DR. ANIL KÖROĞLU

AR. GÖR. MİKAIL BORA KAPLAN

AR. GÖR. MAKBULE SERRA KORKUT

AR. GÖR. MERVE GÜNEY

AR. GÖR. RABİA ŞAHAN

MEDENÎ USÛL VE İCRA İFLÂS HUKUKUNUN GÜNCEL MESELELERİ ULUSAL SEMPOZYUMU
– 25 MAYIS 2023 –

MEDENÎ USÛL HUKUKUNUN GÜNCEL SORUNLARI ULUSAL SEMPOZYUMU

YAYIN KURULU

PROF. DR. H. ÖZDEN ÖZKAYA-FERENDEÇİ

AR. GÖR. MİKAIL BORA KAPLAN

AR. GÖR. MAKBULE SERRA KORKUT

AR. GÖR. MERVE GÜNEY

Bu eserin tüm hakları Türk-Alman Üniversitesi'ne aittir. Bu eser Türk-Alman Üniversitesi'nin yazılı izni alınmaksızın eğitim amaçlı bilimsel alıntılar hariç olmak üzere, hiçbir şekilde çoğaltılamaz, kopya edilemez ve yayımlanamaz. Kitapçıkta ileri sürülen görüşlerin hukukî sorumluluğu yazarlara aittir.

YAYIN TÜRÜ: ELEKTRONİK

ELEKTRONİK ISBN: 978-605-72505-5-1

İLETİŞİM BİLGİLERİ

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ | TÜRKISCH-DEUTSCHE UNIVERSITÄT

ŞAHİNKAYA CAD. 106 - 34820 BEYKOZ/İSTANBUL

TELEFON: +90 (216) 333 30 00

E-POSTA: info@tau.edu.tr

DEUTSCHSPRACHIGE ANRUFER/CALLS FROM ABROAD: +90 (216) 333 30 04

ÖNSÖZ

25 Mayıs 2023 tarihinde düzenlemiş olduğumuz “**Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukukunun Güncel Meseleleri Ulusal Sempozyumu**” dört katılımcının medenî usûl ve icra-ıflâs hukukunun farklı ve güncel alanlarına ilişkin olarak sunmuş oldukları tebliğlerle gerçekleştirilmiştir. Söz konusu tebliğlerin tamamı kör hakem incelemesinden geçmiştir.

Sempozyumda ele alınan, medenî usûl ve icra-ıflâs hukukuna ait olan muhtelif konuların hepsi gerek teoride gerekse uygulamada önem arz eden ve incelenmesi gereken konular olduğundan katılımcıların konu başlıklarının ve içeriklerinin Sempozyumun başarısına ve işlevselliğine büyük katkıda bulunduğunu ifade etmek isterim. Bu sebeple Sempozyumun yapılmasında emeği geçen tüm katılımcılara, düzenleme kurulunda yer alan Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesi ve araştırma görevlilerine ve bilim kurulu üyelerine içten teşekkür eder ve saygılarımı sunarım.

Prof. Dr. H. Özden ÖZKAYA-FERENDECİ

Yayın Kurulu Başkanı

İstanbul, 16.02.2024

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
İÇİNDEKİLER	6

BİRİNCİ OTURUM

OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. EFE DİRENİSA

HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNU MADDE 145 GEREĞİNCE SONRADAN DELİL GÖSTERİLMESİ – DR. ÖĞR. ÜYESİ YAKUP ORUÇ	8
--	----------

ŞİKÂYET YARGILAMASINDA VERİLEN İCRANIN DURDURULMASI KARARININ HUKUKÎ NİTELİĞİ, UNSURLARI VE ETKİSİ – DR. ÖĞR. ÜYESİ OZAN TOK	15
---	-----------

İKİNCİ OTURUM

OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. ANIL KÖROĞLU

İFLÂS MASRAF AVANSI BAKIMINDAN HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNU’NUN 325. MADDESİNİN UYGULANIP UYGULANAMAYACAĞI MESELESİ – DR. FATİH TAHİROĞLU.....	19
--	-----------

YARGI KARARLARI IŞIĞINDA COVID-19 SALGINININ KONKORDATOYA ETKİSİ – DR. ALPER TUNGA KÜÇÜK	21
---	-----------

MEDENİ USÛL VE İCRA İFLÂS HUKUKUNUN GÜNCEL MESELELERİ ULUSAL SEMPOZYUMU
– 25 MAYIS 2023 –

HUKUK MUHAKEMLERİ KANUNU MADDE 145 GEREĞİNCE SONRADAN DELİL GÖSTERİLMESİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ YAKUP ORUÇ*

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) getirdiği sistemde tarafların delillerini göstermeleri esas olarak dilekçeler aşamasıyla sınırlandırılmıştır. Kanun sistematığına göre, tarafların iddia ve savunmalarını hangi delillerle ispat edeceklerini madde 198'de düzenlenen somutlaştırma yükü çerçevesinde dilekçelerinde belirtmeleri esastır. Bu şekilde bir düzenleme yapılmasının temel gayesi hususen ispat konusunda davaların usûl ekonomisi ilkesine uygun bir şekilde ve makul bir süre içerisinde neticeye ulaştırılmasıdır.

Usûl hukukuna hâkim olan ilkelere bakıldığında, terazinin bir kefesinde ispat hakkı ve bunun bir parçası olduğu hukuki dinlenilme hakkı dururken diğer kefesinde ise teksif ilkesi ve usûl ekonomisi ilkesi durur. Diğer bir ifade ile muhtelif kefelere yer alan bu haklar mütemadiyen çatışma halindedirler.

Bu durumda nazar-ı dikkate alınacak husus nedir? Yargılamayı süratli bir şekilde bitirmek mi yoksa hukuki dinlenilme hakkının bir unsuru olarak ispat ve dolayısıyla delilleri gösterebilme hakkı mı?

Doktrinde de ifade edildiği üzere bir yargılamanın sonsuza kadar devam etmesi mevzubahis olamayacağı için hukuki dinlenilme hakkı da sonsuz ve sınırsız bir hak istimali anlamına gelmez; bu sebeple de tahdit edilebilir. Mühim olan teksif ilkesinin doğru karar verilmesini engellememesi ve hukuki dinlenilme hakkını ihlal edecek şekilde katı düzenlenmemesidir. Hukukumuzda çatışan bu unsurlar arasında denge kurabilmek adına sonradan delil gösterme

* Sakarya Üniversitesi Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi (yakuporuc@sakarya.edu.tr).

MEDENİ USÛL VE İCRA İFLÂS HUKUKUNUN GÜNCEL MESELELERİ ULUSAL SEMPOZYUMU
– 25 MAYIS 2023 –

müessesesi (HMK md. 145) kabul edilmiştir. Bu şekilde teksif ilkesi yumuşatılarak doğru karar verilmesi temin edilmeye çalışılmıştır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun “Sonradan delil gösterilmesi” başlıklı 145. maddesi uyarınca; taraflar, Kanunda belirtilen süreden sonra delil gösteremezler. Ancak bir delilin sonradan ileri sürülmesi yargılamayı geciktirme amacı taşııyorsa veya süresinde ileri sürülememesi (sonradan ileri sürülmesi) ilgili tarafın kusurundan kaynaklanmıyorsa, mahkeme o delilin sonradan gösterilmesine izin verebilir.

HMK md. 145 ile ilgili olarak ortaya çıkan bazı sorunların ele alınması gerekir. Sistematik olarak şu sorunlardan bahsedilebilir.

İlgili maddenin ilk cümlesinde tereddüte mahal vermeyecek şekilde kanunda belirtilen süre içinde ancak delil gösterilebileceği ifade edilmektedir.

Bu süreden kasıt nedir?

Burada iki ayrı düşünceyi ifade etmek gerekir. Birinci düşünceye göre; tarafların delillerini dilekçelerinde göstermeleri gerekir.

İkinci düşünceye göre ise, her iki tarafın delillerini göstermeleri gereken tarih, HMK md. 139/1, ç (7251 sayılı Kanun ile değiştirilmeden önce md. 140/5) çerçevesinde hâkimin taraflara vereceği iki haftalık kesin sürenin sonudur. Doktrinde ikinci düşünceyi destekleyici olarak ileri sürülen bir görüşe göre, tarafların delillerini göstermeleri gereken (son) tarih, dava veya cevap dilekçesi değil, hâkimin md. 140/5 (7251 sayılı Kanundan sonra 139/1, ç) hükmü uyarınca taraflara vereceği iki haftalık kesin tarihin son günüdür. Bu düşünceye göre, hâkimin taraflara vereceği iki haftalık kesin tarihten sonra, taraflar (yeni, başka) delil gösteremezler (md.145, l/c. 1).

Kanaatimizce bu görüş isabetli değildir. Zira HMK getirdiği sistem ile delillerin davanın başında gösterilmesini ve ibrazını kabul etmiştir. Davanın

MEDENİ USÛL VE İCRA İFLÂS HUKUKUNUN GÜNCEL MESELELERİ ULUSAL SEMPOZYUMU
– 25 MAYIS 2023 –

başından kasıt ise dilekçeler teatisi aşamasıdır. Kanun sistematığına göre, tarafların iddia ve savunmalarını hangi delillerle ispat edeceklerini madde 198’de düzenlenen somutlaştırma yükü çerçevesinde dilekçelerinde belirtmeleri esastır. Bu şekilde bir düzenleme yapılmasının temel gayesi hususen ispat konusunda davaların usûl ekonomisi ilkesine uygun bir şekilde ve makûl bir süre içerisinde neticeye ulaştırılmasıdır.

Ön inceleme aşamasında yeni delil gösterilmesi imkânı söz konusu değildir. Ön inceleme aşamasında delillerin gösterilmesi bakımından madde 139/1, ç (7251 sayılı Kanun değişikliğinden önce m. 140/5) gereğince vurgulanması gereken husus; tereddüte mahal vermeyecek şekilde “dilekçelerinde gösterdikleri” ibaresinin kullanılmış olmasıdır. Kanun, dava ve cevap dilekçesinde gösterilmiş olmayan belgenin ön inceleme duruşmasında, ikamesine izin vermemiştir. 139/1, ç eksik delillerin sonradan gösterilmesine yönelik bir araç değildir. Aksi durum delillerin ibrazı ile ilgili kurulan sistematığı bozar. Eksik delil var ise HMK md. 145 çerçevesinde gösterilebilir.

Yargıtay da vermiş olduğu kararda (Yargıtay HGK, E: 2021/517, K: 2022/152, T: 17.02.2022) şu ifadelerle bu hususu vurgulamıştır. “6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 140/5. (7251 sayılı Kanundan sonra 139/1,ç) maddesi, ön inceleme duruşmasında dahi, dava ve cevap dilekçesinde gösterilmiş olmayan belgenin ikamesine izin vermemiştir. Bu da doğaldır. Çünkü şekli gerçeği arayan özel hukuk yargılamasında, ilişkinin maddi gerçeği değil, özel hukukun biçtiği kalıplara uygunluğu incelenecektir. Böyle bir kalıbı ispat eden belgeyi delil olarak belirtmeyen tarafın, hak arama özgürlüğünü doğru biçimde kullandığından söz edilemez (...). Uyuşmazlık döneminde yürürlükte bulunan 140/5. (şimdiki 139/1, ç) maddesinin sözüne (lafzına) bakıldığında, mahkemenin ön inceleme duruşmasında, taraflara delil sunmaları için vereceği iki haftalık sürenin, tarafların dilekçelerinde gösterip de

sunmadıkları belgeleri sunmaları (yahut başka yerden getirtilecek belgelerle ilgili açıklama yapmaları) olanağı için tanındığı anlaşılmaktadır.”

Doktrinde, HMK madde 145 kapsamında gösterilecek delillerin tarafların dilekçeler aşamasında bildirdikleri deliller olmasının şart olmadığı, tarafların tahkikat aşamasında maddedeki şartların oluşmasıyla her türlü delili ileri sürebilecekleri ifadeleri kullanılmıştır. Bu ifadelerden dilekçeler aşamasında bildirilen (gösterilen) bir delilin dahi HMK madde 145 çerçevesinde ileri sürülebileceği anlaşılmaktadır.

Kanaatimizce bu görüş isabetli değildir. HMK md. 139/1, ç ve 140/5 hükümleri bu şekilde bir yorumu akim bırakır. Kanaatimizce taraflar HMK md. 145 çerçevesinde ancak dilekçelerinde göstermedikleri delilleri yargılamaya dâhil edebilirler. Yoksa dilekçelerinde gösterip de sunmadıkları veya başka yerden getirilmeleri gerektiğinden dolayı haklarında açıklama yapmadıkları delilleri sunabilmeleri için kendilerine ek bir imkân olarak ön inceleme davetiyesinin tebliği ile birlikte iki haftalık kesin süre verilecektir (md. 139/1,ç). Bu kesin süre içerisinde de bu hususa riayet edilmezse, o delile dayanmaktan vazgeçilmiş sayılacağı için (md. 140/5) artık bu delilin HMK md. 145 çerçevesinde yargılamaya dâhil edilmesi mümkün değildir.

HMK md. 145'te sonradan delil gösterilmesine ilişkin iki tane koşul bulunmaktadır. Bunların ilki; bir delilin sonradan ileri sürülmesinin yargılamayı geciktirme amacı taşıyor olmasıdır. İkincisi ise, süresinde ileri sürülememesinin (veya sonradan ileri sürülmesinin) ilgili tarafın kusurundan kaynaklanmıyor olmasıdır. Bu bağlamda tartışma konusu olan hususlardan birisi; bu iki şartın alternatif olup olmadığı sorunudur. Diğer bir ifade ile her iki koşul bir arada mı aranacaktır yoksa koşullardan birinin varlığının gerçekleşmiş olması yeterli midir?

İlgili hükmün lafzına bakıldığında “ve” değil “veya” bağlacı kullanıldığı için ilk bakışta iki koşuldan birisinin gerçekleşmesi halinde sonradan delil gösterilmesinin mümkün olduğu sonucuna ulaşılabilir. Ancak doktrin ve yargı kararlarında bu hususta müşterek bir fikre ulaşılamamıştır.

Bu çerçevede doktrinde ileri sürülen ilk görüşe göre, HMK md. 145’teki “veya”, “veya” olarak anlaşılmalıdır “ve” olarak değil. Yani şartlardan birisinin oluşması sonradan delil gösterilmesi için yeterlidir.

Doktrinde ileri sürülen ikinci bir görüşe göre ise, her iki şart birbirini tamamlamaya yöneliktir. Her ikisinin de gerçekleşmiş olması mutlaka aranmalıdır.

Yargıtay HGK’nin yaklaşımı ise kanundaki ifadenin “ve” şeklinde yorumlanmasına yöneliktir. Yani madde 145’teki her iki şartın birlikte gerçekleştiğinin mahkeme huzurunda ispat edilmesi gerekir. Buna ilişkin olarak direnme yoluyla Yargıtay HGK’nin önüne gelen bir uyuşmazlıkta cevap dilekçesinde yemin deliline dayanılmamış olmasına rağmen daha sonra bu delile dayanılıp dayanılamayacağı hususunda verilen önemli bir karar mevcuttur. Buna göre, ilk derece yargılamasında cevap dilekçesinde ibraname ve bir kısım belgelere ek olarak tanık beyanına dayanılmış, bunlardan başka herhangi bir delil gösterilmemiş, ön inceleme aşamasından sonra yapılan üçüncü duruşmada yemin deliline dayanılmıştır. Yerel mahkeme, cevap dilekçesinde delil bildirmeyen ve delilden bahsetmeyen cevap dilekçesinde delil olarak yalnızca (tanık ismi ve adresi vererek) tanık beyanlarına dayanan davalının yargılamanın son aşamasında yeni bir delile dayanamayacağı gibi daha önce dayanmadığı yemin delilini gündeme getiremeyeceği gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne karar vermiştir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu çoğunluğunca verilen karara (E. 2014/1662, K. 2017/34, T. 18.01.2017) göre, sonradan delil gösterilebilmesi için HMK’nin 145. maddesinde belirtilen

MEDENİ USÛL VE İCRA İFLÂS HUKUKUNUN GÜNCEL MESELELERİ ULUSAL SEMPOZYUMU
– 25 MAYIS 2023 –

İstisnai hallerin mevcudiyetini ileri sürmeyen davalının bu şekilde yemin deliline dayanması mümkün değildir. Bu nedenle davanın kısmen kabulüne dair direnme kararı yerindedir. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında bir kısım üyeler, karara muhalif görüş belirterek çoğunluğun kararına katılmamışlardır. Muhalefet şerhini ileri süren üyelere göre, HMK md. 145'teki ifadeden anlaşılacağı üzere süresinde gösterilmeyen delilin ileri sürülmesi yargılamayı geciktirme amacı taşıması halinde yeni delil gösterilebilir. Somut olayda davalının bu amaçla davrandığı ileri sürülmemiştir. Savunmasını diğer delillerle kanıtlayamayan davalının kesin delil olan yemin delilini göstermesi davanın aydınlatılması yükümlülüğü kapsamında mümkündür.

Çoğunlukla alınan bu karardan da anlaşılacağı üzere, Yargıtay HGK (karşı görüşte ifade edilen düşünceyi benimsemeyerek) madde 145'te belirtilen şartların seçimlik olarak uygulanmamasını, her iki şartın da bir arada bulunması gerektiğini ifade etmektedir. Ayrıca ifade etmek gerekir ki, kanaatimizce karşı oyda yargılamayı geciktirme amacından hareket edilmediği ileri sürülerek davayı aydınlatma yükümlülüğüne binaen delil gösterilmesi düşüncesinden yola çıkılması doğru değildir. Zira davayı aydınlatma yükümlülüğü kapsamında hâkim, uyuşmazlığın aydınlatılmasının zorunlu kıldığı durumlarda, maddi veya hukuki açıdan belirsiz yahut çelişkili gördüğü hususlar hakkında delil gösterilmesini isteyebilir. Bunun için 145. maddedeki şartlardan birisini aramaya lüzum yoktur.

Kanaatimizce bu tartışmaya ilişkin olarak ikinci görüş daha isabetlidir. Bir delilin süresinde ileri sürülememesi kişinin kusurundan kaynaklanmıyorsa bu kişinin yargılamayı geciktirme amacının varlığından söz edilemeyecektir. Diğer bir ifade ile delilin zamanında gösterilememesi bakımından kişinin kendisine kusur atfedilemiyorsa bu kişinin (esasen/zaten) yargılamayı geciktirme amacı taşımadığını kabul etmek gerekir. Bu açıdan kusur olmaksızın zamanında delilin gösterilememesi durumu varsa bir sorun

yaşanmayabileceğini ifade etmek gerekir. Ancak sorun, tek başına yargılamanın geciktirilmesi amacı taşımaması iddiası halinde bir delilin sonradan gösterilebilmesine cevaz verilmesinde ortaya çıkar. Zira bu durum kişinin yargılamayı uzatma amacı taşımaksızın ihmalkâr davranışı ile zamanında göstermediği bir delili bu sebebe binaen sonradan ileri sürebilmesi anlamına gelir ki bu durum da keyfiliğine sebep olabileceğinden bahisle ispat hakkı ve hukuki dinlenilme hakkı ile teksif ilkesi, dolayısıyla usûl ekonomisi ilkesi ve de makul sürede yargılanma hakkına ilişkin gözetilmesi gereken dengenin bozulması anlamına gelir. Bu açıdan madde metninde yer alan ifadenin yapılacak bir değişiklikle “ve” şeklinde kaleme alınmasının uygun olacağı kanaatindeyiz. Bu durumda yeni delil ileri sürülebilmesi bakımından tarafların sırf yargılamayı geciktirme amacını taşımaması delili gösterebilmesi için yeterli olmayacak ayrıca delili zamanında göstermemesinde kusuru bulunmadığı hususu da aranacaktır. Böylece ihmalkâr davranışları ile zamanında delillerini göstermeyen tarafların delillerini davanın sonraki aşamalarında yargılamayı geciktirme amacı taşımadığı sebebiyle ileri sürmeleri engellenmiş olur.

Bu hususların yanı sıra tebliğde; ön inceleme aşamasında madde 145’in işletilip işletilemeyeceği, cevap dilekçesi verilmemesi halinde madde 145 gereğince sonradan delil gösterilip gösterilemeyeceği, ıslah ile sonradan delil gösterilip gösterilemeyeceği, HMK madde 145 hükmünün tüm delil türleri için geçerli olup olmadığı, HMK md. 145 çerçevesinde ikinci tanık listesi verilip verilemeyeceği ve basit yargılama usulünde HMK madde 145’in uygulanıp uygulanamayacağı hususları Doktrindeki görüşler ve Yargı kararları ışığında irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Hukuk Muhakemeleri Kanunu, ispat, delil, teksif ilkesi, ön inceleme, sonradan delil gösterilmesi.

ŞİKÂYET YARGILAMASINDA VERİLEN İCRANIN DURDURULMASI KARARININ HUKUKÎ NİTELİĞİ, UNSURLARI VE ETKİSİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ OZAN TOK*

Türk ve İsviçre hukuklarında şikâyet yargılamasına müracaatın icrayı durdurucu etkisi bulunmamaktadır. Ancak Kanunda icra mahkemesinin kararıyla icrayı durdurulabileceği düzenlemiştir (İİK m. 22, İsv.İİK m. Art 36). Şikâyet yargılamasına müracaatla icranın kendiliğinden durmamasının sebebi, ilgilinin suistimalini engellemektir. Bununla birlikte Kanun istisnai olarak bazı icra işlemlerine karşı şikâyet yoluna müracaatla icranın duracağını düzenlemektedir. Satışa esas teşkil eden kıymet takdiri işlemi kesinleşmeden satış prosedürünün devam etmemesi; sıra cetveline karşı şikâyet yoluna müracaat edilmesi hâlinde paylaşırmanın yapılamaması, şikâyet yoluna müracaatla icranın *ipso iure* durduğu hâllere örnek teşkil eder (İİK m. 128/a, m. 142/a).

İcranın geçici olarak durdurulması kararının hukuki niteliği doktrinde tartışmalıdır. Bir görüşe göre icranın durdurulması teknik anlamda bir ihtiyati tedbir niteliğindedir (HMK m. 389). Doktrindeki baskın görüşe göreyse icranın durdurulması kararı kendine özgü bir geçici hukuki korumadır. Yargıtay içtihadının da bu yönde olduğu belirtilmelidir. İcranın durdurulması, icra işleminin yapısıyla doğrudan bağlantılıdır. Kurumun amacı, çoğu hâlde muhatabının rızası aranmaksızın (tek yanlı olarak) tesis edilen ve muhatabının hukuki durumunu etkileyen icra işleminin hukuki sonuçlarını geçici olarak durdurma tedbiridir. Hâlbuki ihtiyati tedbir herhangi bir kamusal işlemde ziyade dava konusuyla bağlantılıdır. Bu sebeple icranın durdurulmasının kendine özgü bir geçici hukuki koruma tedbiri olduğu görüşüne katılmaktayız.

* Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi (ozantok@sakarya.edu.tr).

Kurumun hukuki niteliğiyle bağlantılı başka bir husussa icranın durdurulmasına karar verilmesi için gereken şartlardır. Bu konuda Türk ve İsviçre hukuklarında açık bir düzenleme bulunmamaktadır. İcranın durdurulması hakkında ihtiyati tedbirlere ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanması düşünülebilir. Bununla birlikte icranın durdurulmasının şikâyet yargılamasında verildiği; şikâyet yargılamasındaysa tek yanlı şekilde tesis edilen kamusal işlem niteliğindeki icra işlemlerinin incelendiği unutulmamalıdır. Bu noktada şikâyet yargılaması, birçok açıdan idari yargılama hukukundaki iptal davalarına ait özellikleri de barındırmaktadır. O hâlde icranın durdurulmasının şartları ve hukuki rejimi tespit edilirken idari yargılama hukukundaki yürütmenin durdurulması kurumunun dikkate alınması bir zorunluluktur. Kanaatimizce icranın durdurulması kurumu *yürütmenin durdurulması* ve *ihtiyati tedbirden* müteşekkil karma bir rejime tabidir (İYUK m. 27, HMK m. 389).

İcranın durdurulması şartları bakımından ihtiyati tedbire ilişkin hükümler yerine, yürütmenin durdurulmasına ilişkin hükümlerin uygulanması kurumun yapısına daha uygundur. Zira icranın durdurulmasına sebep olan tehlike, ihtiyati tedbirlerde olduğu gibi dava konusuna değil; ilgilinin hukuki durumuna yöneliktir. Tesis edilen icra işlemlerinin hukuki sonuçlarını doğurmaya devam etmesi, işlemin muhatabının (ilgilinin) hukuki durumuna zarar verebilecek niteliktedir. Bu sebeple icranın durdurulmasına karar verilebilmesi için ilgilinin hukuki durumunda telafisi zor veya imkânsız zararların meydana gelmesi ihtimalinin ve icra işleminin hukuka aykırılığının yaklaşık olarak ispatlanması aranmalıdır.

İcra mahkemesi tarafından icranın durdurulmasına karar verilebilmesi için ilgilinin talebi gerekip gerekmediği Kanunda düzenlenmemiştir. Ancak ilgilinin hukuki durumunda meydana gelebilecek zararlar düşünüldüğünde icra

MEDENİ USÛL VE İCRA İFLÂS HUKUKUNUN GÜNCEL MESELELERİ ULUSAL SEMPOZYUMU
– 25 MAYIS 2023 –

mahkemesince re'sen icranın durdurulmasına karar verilebilmelidir. Doktrindeki çoğunluk görüşü ve Yargıtay içtihadı da bu yöndedir.

İcranın durdurulması kararının etkisi, birçok açıdan yürütmenin durdurulması kararının etkisine benzemektedir. İcra mahkemesinin icranın durdurulması kararı, şikâyete konu icra işleminin *yürütülebilirliği* üzerinde etki doğurur. Buna göre icra işlemi iptal edilmiş olmaz; ancak bu konudaki nihai karara kadar işlem hukuki etkilerini meydana getirmez. Diğer taraftan belirli bir talebin reddini konu alan *menfi icra işlemleri* bakımından icranın durdurulması kararı verilip verilemeyeceği tartışmalıdır. Kanaatimizce Kanunda bu konuda bir engel bulunmadığından icra mahkemesi, yerine getirilmeyen veya sürüncemede bırakılan bir icra işleminin geçici olarak yerine getirilmesine karar verebilmelidir (İİK m. 17/2, m. 22).

Doktrindeki baskın görüşe göre icranın durdurulması kararı, zaman itibariyle geçmişe etkilidir. Zira icranın durdurulması kararıyla şikâyet yargılamasında verilen iptal kararına benzer bir etki ortaya çıkmaktadır. Ancak icranın durdurulması kararının her durumda geçmişe etkili olacağını kabul etmemek gerekir. Bilhassa somut olayın özelliklerine göre kararının ileriye etkili olması gerekiyor veya hâkim bu konuda açık bir karar vermişse, icranın durdurulması kararı ileriye etkili olmalıdır.

İcra mahkemesince şikâyetin reddi üzerine daha önce verilen icranın durdurulması kararı kalkar. Bu durumda icranın durdurma kararıyla duran sürelerin kaldığı yerden devam mı edeceği yoksa yeniden mi işlemeye başlayacağı tartışmalıdır. Kanaatimizce bu hâlde sürelerin yeniden işlemeye başladığı kabul edilmelidir.

İcranın durdurulması kararına karşı kanun yoluna müracaat edilip edilemeyeceği tartışmalıdır. İlk bakışta icranın durdurulmasının bir ara karar niteliğinde olması sebebiyle bu karara karşı kanun yoluna müracaat

edilemeyeceği düşünülebilir. Ancak bu noktada Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararlarına karşı istinaf yoluna müracaatı düzenleyen hükmünün değerlendirilmesi gerekir (HMK m. 341). Kanunda açıkça ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararları düzenlenmişse de ilgili hüküm benzeri diğer geçici hukuki korumaları da kapsayacak şekilde geniş yoruma tabi tutulmalıdır. İcra ve İflâs Kanunu'nda da icranın durdurulması kararına karşı kanun yoluna müracaatı engelleyen bir düzenleme bulunmadığına göre bu karara karşı istinaf yoluna müracaat mümkün olmalıdır (İİK m. 363). Ancak aksi yönde bölge adliye mahkemesi kararları da bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İcra işlemi, icra mahkemesi, geçici hukuki koruma, icranın durdurulması.

İFLÂS MASRAF AVANSI BAKIMINDAN HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNU’NUN 325. MADDESİNİN UYGULANIP UYGULANAMAYACAĞI MESELESİ

DR. FATİH TAHIROĞLU*

Takipli iflâsta, borçlunun süresinde iflâs ödeme emrine itiraz etmemesi hâlinde, alacaklı, ödeme emrinin tebliğinden itibaren bir yıl içinde asliye ticaret mahkemesine başvurarak borçlu hakkında iflâs kararı verilmesini ister (İİK m. 156/4). Borçlunun iflas ödeme emrine süresinde itiraz etmesi hâlinde ise, alacaklı, borçlunun itirazının kaldırılarak borçlunun iflâsına karar verilmesini asliye ticaret mahkemesinden ister (İİK m. 156/3). Takipli iflasta borçlunun iflasına karar verilmesi amacıyla asliye ticaret mahkemesine başvurulması durumunda, iflas davası gündeme gelir. İflâs davasında asliye ticaret mahkemesinin iflâs kararı verebilmesi için davacı alacaklının iflâs masraf avansını yatırması gerekir (İİK m. 160). İflâs masraf avansı, ilk alacaklılar toplantısına kadar olan masraflar ile iflas kararının kanun yolları için gerekli olan bütün tebliğ masraflarını karşılamak üzere yatırılan avanstır (İİK m. 160). İflâs masraf avansı sadece iflâs davasında değil, doğrudan doğruya iflâsta da uygulanır (İİK m. 181; 160). Bazı yargı kararlarında, iflâs masraf avansının yatırılmasının dava şartı olduğu ifade edilmektedir. Yine bazı yargı kararlarında, iflâs masraf avansının yatırılmaması hâlinde, Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 325. maddesinin uygulama alanı bulacağı kabul edilmektedir. Dolayısıyla bu kararlara göre, belirlenen süre içinde söz konusu avans yatırılmazsa, giderlerin Hazineden ödenmesine karar verilmelidir. Bu kapsamda tebliğde, öncelikle iflâs masraf avansının hukukî niteliği üzerinde durulacak, yani dava şartı olup olmadığı incelenecektir. Daha sonra ise, iflâs

* İstanbul Üniversitesi Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi (fatiht@istanbul.edu.tr).

MEDENİ USÛL VE İCRA İFLÂS HUKUKUNUN GÜNCEL MESELELERİ ULUSAL SEMPOZYUMU
– 25 MAYIS 2023 –

masraf avansının yatırılmaması hâlinde Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 325. maddesinin uygulanıp uygulanmayacağı meselesi üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Takipli iflâs, İflâs davası, Doğrudan doğruya iflâs, İflâs masraf avansı, Dava şartı.

YARGI KARARLARI IŞIĞINDA COVID-19 SALGINININ KONKORDATOYA ETKİSİ

DR. ALPER TUNGA KÜÇÜK*

Konkordato, borçlarını vadesi geldiği halde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlunun, vade verilerek veya tenzilat yapılarak borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflastan kurtulmak için başvurabileceği kendine özgü bir cebri icra kurumudur. Konkordatonun amacı, elinde olmayan nedenlerle işleri iyi gitmeyen, mali durumu bozulmuş olan ve borçlarını ödeyip faaliyetlerini devam ettirmek isteyen dürüst borçlunun korunarak mali durumunun iyileşmesini sağlamak ve alacaklıların, borçlunun muhtemel bir iflasına kıyasla, daha fazla ölçüde alacaklarına kavuşma imkânı yaratmaktır.

Covid-19 salgınının, toplumsal hayat üzerinde ve hukuk alanında çeşitli etkileri söz konusu olmuştur. Covid-19 salgını yayıldıktan sonra ülkemizdeki çeşitli hukukî düzenlemeler yapılmıştır. Tebliğde Covid-19 salgınının konkordato sürecine etkisi, yargı kararları ışığında incelenecektir. Bu bağlamda Yargıtay'ın konkordato mühletlerinin 7226 sayılı Kanunda düzenlenen durma süreleri kapsamında olup olmadığı konusundaki görüşü tartışılacaktır. Covid-19 salgınının yayılmasının önlenmesi amacıyla bazı tedbirler ve kısıtlamalar söz konusu olmuştur. Yargıtay'ın tedbir ve kısıtlamaların mevcut olduğu dönemde, konkordato komiserinin alacaklılar toplantısı yapıp yapamayacağı hususundaki görüşü de değerlendirilecektir.

Tebliğde üzerinde durulacak diğer bir konu, konkordatonun tasdikine dairdir. Konkordatonun tasdik edilmesinin şartları, İcra ve İflas Kanunu'nun 305. maddesinde düzenlenmiştir. Konkordatonun tasdiki talebi hakkında

* İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi (alper.kucuk@istanbul.edu.tr).

MEDENİ USÛL VE İCRA İFLÂS HUKUKUNUN GÜNCEL MESELELERİ ULUSAL SEMPOZYUMU
– 25 MAYIS 2023 –

değerlendirme yapılırken, Covid-19 salgınının oluşturduğu ekonomik şartların dikkate alınıp alınmayacağı hususunda farklı yargı kararları söz konusudur. Tebliğde bu konu, konkordatonun hukukî niteliği, amacı ve Covid-19 salgınının maddi hukuk bakımından oluşturduğu durum dikkate alınarak farklı yargı kararları ışığında ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Konkordato, Konkordatonun Tasdiki, Covid-19 Salgını

Medeni Usûl ve İcra İflâs Hukukunun Güncel Meseleleri Ulusal Sempozyumu

25 Mayıs 2023 | YDYO Konferans Salonu | SAAT: 11:00-14:00

11.00-11.10 Açılış Konuşması : Prof. Dr. H. Özden Özkaya-Ferendeci (Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

I. OTURUM Oturum Başkanı: Doç. Dr. Efe Direnisa (Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

11.10-11.30 Dr. Öğr. Üyesi Yakup Oruç (Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi)
Hukuk Muhakemeleri Kanunu Madde 145 Gereğince Sonradan Delil Gösterilmesi

11.30-11.50 Dr. Öğr. Üyesi Ozan Tok (Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi)
Şikâyet Yargılamasında Verilen İcranın Durdurulması Kararının Hukuki Niteliği, Unsurları ve Etkisi

11.50-12.00 Soru-Cevap

II. OTURUM Oturum Başkanı: Doç. Dr. Anıl Köroğlu (Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

13.00-13.20 Dr. Fatih Tahiroğlu (İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi)
İflâs Masraf Avansı Bakımından Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 325. Maddesinin Uygulanıp Uygulanamayacağı Meselesi

13.20-13.40 Dr. Alper Tunga Küçük (İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi)
Yargı Kararları Işığında Covid-19 Salgınının Konkordatoya Etkisi

13.40-13.50 Soru-Cevap

13.50-14.00 Plaket Takdimi ve Kapanış

SEMPOZYUM BİLİM KURULU

Prof. Dr. H. Özden Özkaya-Ferendeci (Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. İbrahim Aşık (Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Mert Namlı (İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Nur Bolayır (Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Cemil Simil (Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

SEMPOZYUM DÜZENLEME KURULU

Doç. Dr. Efe Direnisa | Doç. Dr. Anıl Köroğlu | Ar. Gör. Mikail Bora Kaplan | Ar. Gör. Makbule Serra Korkut
Ar. Gör. Rabia Şahan | Ar. Gör. Merve Güney

Medeni Usûl ve İcra İflâs Hukukunun Güncel Meseleleri Ulusal Sempozyumu'na Davet

 25 Mayıs 2023 YDYO Konferans Salonu 11:00-14:00

SEMPOZYUM BİLİM KURULU:

Prof. Dr. İbrahim Aşık (Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Prof. Dr. H. Özden Özkaya-Ferendeci (TAÜ Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Mert Namlı (İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Cemil Simil (Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Nur Bolayır (Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

SEMPOZYUM DÜZENLEME KURULU:

Doç. Dr. Efe Direnisa

Doç. Dr. Anıl Köroğlu

Ar. Gör. Mikail Bora Kaplan

Ar. Gör. Makbule Serra Korkut

Ar. Gör. Merve Güney

Ar. Gör. Rabia Şahan

*Katılımcıların tebliğ özetlerini 28 Nisan 2023 tarihine kadar
guncelsorunlarsempozyumu@gmail.com adresine göndermeleri gerekmektedir.*